

Fåborg kirke, kro og vandmølle

Fåborg kirke er én blandt vore mange smukke middelalderkirker. Den ligger midt i Fåborg by på et af sognets højeste punkter. Kirken er en velbevaret, romansk kvaderstensbygning (ca. 1150-1225), bestående af skib og kor, som på et tidligt tidspunkt er forlænget mod vest. Tårnet er tilføjet i senmiddelalderen (1400-1500), og det samme gælder våbenhuset. Fåborg sogn var tidligere anneks under Vester Nykirke indtil 1860, hvor Fåborg blev hovedsogn til Årre anneks.

Fåborg kros historie er i modsætning til kirkens kun sparsomt beskrevet, som det i øvrigt er almindeligt for mange danske kroer. Kroens virkelige alder kender vi ikke, men dens historie kan angiveligt spores helt tilbage til 1708, hvor vi kender navnet på en ejer Henrik Hageman, der skal have søgt om bevilling til at drive kro eller gæstgiveri i Fåborg.

Krogården har formentlig engang hørt under præsteembedet, som anneksgård. Den kan meget vel først være opstået som privat gæstgiveri, hvorefter den blev et "offentlig gæstgiveri" som følge af øget vejtrafik op gennem 16- og 1700-tallet.

Fåborg kirke er en af vore mange smukke romanske landsbyer kirker. Kirken er opført i forbindelse med højmiddelalderens store kirkebyggeri sandsynligvis mellem 1150 og 1225.

Fåborg Kros alder kendes ikke, men den kan meget vel først være opstået som privat gæstgiveri, hvorefter den blev et "offentlig gæstgiveri" som følge af øget vejtrafik op gennem 16- og 1700-tallet.

I denne periode (1700-1756) udstedtes nemlig over 200 gæstgiverbevillinger til glæde for de vejfarende, der her kunne få husly, mad og hvile. Kroen har, som antydnet, sikkert fået sine privilegier i 1700-tallet, selvom den ikke optræder i amtmændenes indberetninger om jyske kroer fra 1797. Den ældst kendte bevilling på værtshushold blev 16. juni 1831 udstedt til kroejner Niels Hansen, der var fæster af krogården fra 1829 til 1856.

Fåborg Kro har, som landsbyen, ligget i et område med langt til nærmeste købstad og heller ikke i ældre tid på nogen kendt hovedfærdselsåre. Grindsted-Esbjerg banelinjen kom også til at gå uden om Fåborg. Fåborg Kro har, som det var almindeligt, fået navn efter landsbyen, og derudover er der tale om en såkaldt kirke-kro jf. placeringen ved siden af kirken.

Umiddelbart vest for kirken og kroen ligger en trelænget gård fra anden halvdel af 1800-tallet (ca. 1850). Stuehuset kan have erstattet en tidligere bygning, og hvis det er tilfældet, så er der med de tre bygninger måske tale om en rest af de gamle

danske landsbyer før de såkaldte udskiftninger, dvs. da landbrugsejendommene flyttedes ud fra landsbyerne – for Fåborgs vedkommende skete det i perioden 1777-1802.

Knyttet til landsbyen var desuden Fåborg vandmølle, der lå sydøst for byen. Vandmøllen nævnes første gang i 1638 og fungerede som korn- og kartoffelmølle indtil 1943, hvor møllerens gamle opstemningsret blev udnyttet til dambrugsdrift. Dambruget er imidlertid også fortid. Det eneste, der i dag er tilbage af møllen er møllehuset, hvor man endnu kan se spor fra møllehjulet.

Møllehuset ved den tidligere vandmølle i Fåborg. Bygningen er fra 1940'erne, opført på møllehusets gamle sokkel i forbindelse med mølleriets omdannelse til dambrugsdrift. På den gamle sokkel ses endnu spor efter møllehjulet, der blev siddende mange år efter, at mølleriet var ophørt.

Vandmøllen nævnes første gang i 1638 og fungerede frem til 1943, hvorefter opstemningsretten på denne del af Sneum Å blev udnyttet til dambrugsdrift. I løbet af 2011 afsluttes den igangværende genetablering af vandløbet på det tidligere dambrugsareal.